

Jak se mluví v Penny Marketu

Jaromír Kozák (student Ústavu českého jazyka a teorie komunikace FF UK)

„Tak si běž sednout.“ Když jsem začal pracovat v Penny Marketu jako brigádník a vedoucí mi řekla, abych si šel sednout, nechal jsem doplňování zboží a chtěl jsem jít do kuchyně na kávu. Nicméně za okamžik jsem zjistil, že jsem to špatně pochopil, měl jsem jít na pokladnu. Zasloužená pauza se ztrácela v nedohlednu. „Zavři se.“ To mám poslat lidi na další pokladnu a zavřít pokladnu. Mluva v Penny Marketu je zajímavá, rád bych objasnil alespoň některá slova z mluvy prodavačů.

Název tohoto řetězce je pozoruhodný z hlediska deklinace, protože na rozdíl od ostatních řetězců se název neskloňuje, říkáme: Jedeme do Penny, ale jedeme do Lidlu, Kauflandu, Albertu, Billy, Teska. Je to asi jediný obchodní řetězec, jehož název je neskloňný. Známe dokonce jiná označení – Pennáč nebo Pennys. Půjdeme nakoupit do Pennysu je pro mnoho zákazníků úsměvný výrok.

Před směnou musíme udělat dopek a rozmraz. Dopek je pečivo, které se dopéká v troubě a rozmraz pečivo, které se vyndá z mrazicího boxu a nechá se rozmrazit před otevřením prodejny. Pečivu neříkáme celým názvem, ale nazýváme ho zkrácenými pojmy. Speciál je kaiserka speciální, natural kaiserka naturální, cereál je kaiserka cereální. Speciál, natural a cereál jsou slova odvozená od přídavných jmen, jedná se o deadjektiva. Snídaně je bagetka snídaně, mřížka se šunkou a sýrem je šunka sýr. Zajímavý je pivák, není to totiž žádný profesionalismus, ale oficiální název křupavých rohlíků.

Před směnou se musí vybalit mléčná. Mléčná je název pro paletu s mléčnými výrobky, které musíme naskládat do regálů. Zde vidíme jen adjektivum, substantivum výrobky se vypouští. Co se nevejde, dáme na odkládačku. To je paleta, na kterou narovnáme zboží, které se do regálu nevejde. Paletu pak odvezeme paletákem do skladu. Paleták je ruční paletový vozík, který funguje pro odvoz palet. Jak odkládačka, tak paleták byly utvořeny univerbizací, vytvořením jednoslovného pojmenování z víceslovného spojení.

Hodně práce mají Peňáci ve středu a v neděli. Musí se udělat přeceňovačka, to je výměna cenovek u zboží. Budou nové akce, jiné ceny. Přeceňovačka byla odvozena ze slova přecenění. Na zlevněné cenovky se dávají stopery. Stopery mají zastavovat lidi u zboží, mají si ho prohlédnout a samozřejmě koupit. Stoper je přejaté slovo z angličtiny. Z angličtiny je také přejaté slovo storno, což znamená zrušení objednávky.

Zajímavá je i práce na pokladně. Už víme, co máme dělat, když si máme sednout nebo se zavřít. Prodavačky také přidělují pokladnám čísla, slyšíme: Pojdte si na dvojku. Dvojka je očíslovaná pokladna. Čísla dostávají i pokladní. Jednička je hlavní pokladní, pak následuje dvojka a trojka. Na pokladnách najdeme nahlížečky. Jedná se o obrázky s kódy, tzv. PLU, které zadáváme do kasy. Je to pečivo a zelenina, kterou musíme na pokladně zvážít. Nahlížečky patrně vznikly také univerbizací, a to ze spojení nahlížecí cedule. Prodavači musí sledovat rozpis směn. Mám odpo, nebo překlenovačku? Odpo je zkráceno ze slova odpolední. Překlenovačka je mezisměna, zasahuje do ranní i odpolední směny. Opět se jedná o univerbizaci ze spojení překlenovací směna.

Tak snad je mluva obchodníků srozumitelnější, pokračování příště!